

► ČINJENICE

**LJILJAN I PRAVNO
I HISTORIJSKI
IMA STATUS
SIMBOLA DRŽAVE!**

► PRAVOSUĐE

**EVROPA OČEKUJE
SANKCIJE ZA
NEMARNE SUDIJE
I TUŽIOCE U BiH**

► ŠASIĆI KOD GORAŽDA

**KAD GOD JE
KOJI RAT BIO,
JEDNI DRUGE
SMO SPAŠAVALI**

Dnevni avaz

sedmica

POLITIČKI PRILOG NAJTIRAŽNIJEG BH. DNEVNIKA

9. maj/svibanj 2015.

»»» INTERVJU

**Kurt Basiner,
američki politički analitičar**

**POLITIČKE
ELITE U BiH
JOŠ SU SAMO
DEKLARATIVNO
ZA EVROPSKU UNIJU**

(Foto: M. Kadić)

INTERVJU

Kurt Basiner,
američki politički analitičar

Političke elite u BiH još su samo deklarativno za EU

Razgovarao:
Erol AVDOVIĆ

Američki politički analitičar Kurt Basiner (Bassauer) jedan je od osnivača Političkog vijeća za demokratizaciju (DPC), koji je vrlo aktivan u BiH. To nevladino udruženje je nedavno izazvalo pažnju javnosti kada je uputilo otvoreno pismo novom šefu i specijalnom predstavniku EU u BiH Larsu Gunaru Vigemarku (Gunnar Wigemark) sa 12 prijedloga, s preporukom da bi se na terenu efikasno trebao realizirati pristupni Ugovor o stabilizaciji i pri-druživanju (SAA).

Basiner navodi da su dva autora tog pisma Evropljani Bodo Veber (Weber) i Tobi Vogel (Toby). U ekskluzivnom intervjuu za "Avaz" tokom njegove posjete Njnjoriku, u okviru koje je o situaciji u BiH govorio na Kolumbija univerzitetu, Basiner je govorio i o bh. šansama da postane dio NATO-a, ograničenjima na tom putu te kako vlastodršci u BiH samo deklarativno podržavaju članstvo u EU, a da ujedno neki od njih rade protiv toga. Izvjesnu dozu rezerviranosti ovaj Amerikanac, koji već više godina radi kao analitičar i zagovornik BiH u eu-roatlantskim integracijama, pokazao je i za britansko-njemačku inicijativu.

Mrkva i batina

Kako se može protumačiti Vaše otvoreno pismo šefu delegacije EU - kao prigovor, reklamacija ili čak američko "uputstvo za upotrebu" u vezi s realizacijom britansko-njemačke inicijative koja je bila predviđet za potpisivanje pris-

Američki visoki predstavnik

Treba li BiH ponovo neki američki diplomata poput Ričarda Holbruka (Richard Holbrooke), koji bi mogao promjeniti "igru"? Neki su spominjali Stipu Mesića za novog visokog predstavnika u BiH...

- Nema šanse da Mesić iz Hrvatske bude

imenovan za visokog predstavnika iako on ima pravilnu mentalnu konstelaciju za to. On je cijelu deceniju bio stabilizirajuća figura u cijelom regionu. Kao što smo moje kolege i ja zagovarali, OHR je mjesto za podjelu posla između SAD i EU. Ali EU ima

svoje "kvake" oko (funkcionerskih) stolica. SAD nemaju. Uloga visokog predstavnika, prema Dejtonu, jeste da taj sporazum provodi batinom. Zato bi on ili ona trebali biti Amerikanci i, po mogućnosti, s političkim, a ne diplomatskim mentalitetom.

tupnog SAA?

- DPC je već istaknula bojazni oko britansko-njemačke inicijative u novembru i one važe i danas. Zbog toga jer je inicijativa toliko maglovita, ona (jedino) može biti plodna ukoliko ima volje da se odstupi od EU "comfort zone" (zone udobnosti). To je ono što naše otvoreno pismo specijalnom predstavniku EU u BiH Vigemarku želi postići: dati mu neke konkretne ideje da mi možemo razviti ovu inicijativu u uspjeh, uz jačanje popularnog EU kredibiliteta u BiH. To se tek treba postići. Mnogo toga zavisi od Vigemarkovog ličnog liderstva.

Jesu li prioriteti o BiH poredani od najlakše prema najtežoj obavezi i jesu li dati vremenski okviri od šest do 12 mjeseci za njihovo ispunjenje realistični?

To je uvijek bila EU "kvaka" - iako ona tradicionalno ne funkcioniра s negativnim navodenjem. Uskraćivanje "mrkve" BiH ne znači batinu, a batina prouzrokuje bol kad vas njom udare. Ali za EU je uskraćivanje mrkve već batina.

Zvući filozofski, šta to znači u praksi? Je li to prigovorate nekim političarima u BiH?

- Naravno, mrkva su zapadni novci, dolari - finansijska pomoć, a batina znači da bi svako nasilje (u BiH) bilo tretirano s nadmoćnom zapadnom silom, jer Bosna i Hercegovina je ovdje da ostane. Prateća poruka treba biti da više neće biti novaca od naših poreznih obveznika dok ne uradiće što mi želimo. Dakle, usvojite ozbiljne reforme.

"Sejdic-Finci"

Čini li Vam se i zbog toga ovaj entuzijazam bh. političara pretjeranim i kako se sve to uklapa u britansko-njemačku inicijativu koju su oni načelno prihvati?

- Taj pristup prema aktiviranju zakašnjelog Ugovora o stabilizaciji i pri-druživanju (SAA) je ono što je potpisano na prvom mjesetu, dakle, nada da će simbolizam daljnog kretanja stvoriti aktuelnu dinamiku. No, to se nije dogodilo 2008., pa nema razloga da se vjeruje da će se to dogoditi sada. Političke elite imaju iste one poticaje koje su uživali godinama, samo s jednim zahtjevom manje - implementacija odluke "Sejdic-Finci".

Shodno tome, inicijativa (iz Berlina i Londona, op. a.) čak još više produbljuje percepciju da EU nije ozbiljna oko (svojih) zahtjeva. SBB?

Možemo li onda reći kako su EU i SAD odbile ili barem odložile na neodređeno vrijeme odluku "Sejdic-Finci"?

- Pa uopće i ne postoji evropska volja da se radi na strukturalnom ili ustavnom pitanju. A američka pozicija je bila vezana više uz to da se Dragan Čović napravi sretnim nego da se učini da Bosna i Hercegovina proradi. Dakle, imamo dva različita okusa lošeg. Evropski razlog da se ne žele baviti američkom idejom nije imao specifičan sadržaj, što bi bilo opravdano, ali radije za to što je imao suviše ambiciozan cilj za početak.

Hoće li onda ova bh. vlada s takvom "homo-duplex" - dvo-lijnom politikom, uopće moći opstat?

- Naravno (hoće) - a šta je alternativa? Ko to predlaže alternativnu agendu? I gdje bi oni (trenutno na vlasti, op. a.) to pošli - nazad u SNSD ili SDP - da traže rješenja? SBB?

Prema najboljem scenariju, kada vidite BiH u EU?

- Teško je reći, a biti pošten, zato što to isto tako zavisi od volje unutar članstva EU. Mislim da se ulazi u inverziju prioriteta koji se trebaju promjeniti. Od onih sam koji bi voljeli vidjeti BiH u EU i NATO-u kad zemlja bude spremna da postane konstruktivni član u obje institucije. Mislim da ciljevi trebaju biti da BiH postane funkcionalna i odgovorna demokratija. Kad se to dogodi - put za EU i NATO postaje lakši. Do tada napredak će biti samo izmišljen. Vi možete deklarirati takav napredak kad god želite, ali niko neće povjerovati da je on stvaran.

Zar put BiH u NATO nije lakši i izvjesniji od više uvjetovanog puta u EU?

- Sve dok BiH ne bude imala drugaćiju ustavnu strukturu, ona

se neće priključiti NATO-u. I tačka! Ona-kako kako je BiH strukturirana, sada ona može biti platforma za ruski veto.

To zvuči kao da je BiH, ne svojom greškom, "izgubljen slučaj". Odgovara li to onda političarima na vlasti u BiH, hoće li oni istinski u NATO-u i EU?

Neizvjesno s Clintonovima

Hoće li se o Bosni, ipak, pričati malo više tokom kampanje Hilari Klinton (Hillary Clinton) o diplomatskom uspjehu Dejtona, recimo? I da li čak i više, ako Hilari pobijedi 2016., možda o nekim promjenama poput "Dejtona 2", recimo?

- Clintonovi se suočavaju s dilemom ka-

da djeluju u vezi s BiH kako da nazovu stalno spominjani "uspjeh" (Dejtonski sporazum) koji je ustvari propast u praksi. Ovo je problem koji Hilari Clinton nikad nije prevladala u svojoj kampanji ili ulozi državne tajnice. Malo je onih oko nje koji bi joj čak to i rekli, a da ne govorimo o motivima da to učine.

Basiner:

Stvarna kočnica za ulazak BiH u NATO je Banja Luka, ne Beograd

Sve dok BiH ne bude imala drugačiju ustavnu strukturu, ona se neće priključiti NATO-u. I tačka! Onako kako je BiH strukturirana, sada ona može biti platforma za ruski veto ● Jasno je skoro cijelu deceniju da bh. političari iz sva tri konstitutivna naroda nisu ozbiljni oko približavanja BiH u EU ● Sadržaj koji je vodio do socijalnih protesta je u najmanju ruku snažan sada kao što je bio i prošle godine ● Dodik i Putin su najbliži saveznici u regionu

Prezauzeta Amerika

□ Koja je uloga SAD u ovoj britansko-njemačkoj inicijativi i hoće li se Vašington angažirati, s obzirom na američku preokupiranost hroničnim problemima, među kojima više nije BiH, pa ni Balkan?

- SAD daju deklarativnu podršku, ali ne vjerujem da znaju kako se oni u to uklapaju. Na-

primjer, hoće li se ambasador SAD i drugi neevropski članovi PIC-a (Vijeća za implementaciju mira) konsultirati s EU i međunarodnim finansijskim institucijama prije ovog "uzmicanja" s tri premjera (u BiH), koji će, pretpostavlja se, razviti politike iz pisane izjave (o prihvatanju britansko-njemačke inicija-

tive), jer je omogućila pristup SAA prošlog mjeseca? Nisam uvjeren da će se to odvijati na taj način. Izgleda da EU želi i traži podršku bez stvarnog partnerstva od SAD i drugih zapadnih partnera.

□ Znajući da BiH ne ma među američkim prioritima, koji je, osim borbe protiv nasilnog ekstre-

mizma, trenutno najaktivniji angažman Vašingtona u Bosni?

- SAD i cijeli Zapad, ustvari, gledaju na BiH kroz isti filter kao na širi Srednji istok: kako da (tamo) održava stabilnost? To nas nerazdvojivo stavlja na stranu režima, a protiv naroda. Naravno, službena verzija bi to stavila u drugačiju fazu.

Basiner:
Rusija je faktor u cijelom regionu
(Foto: M. Kadrić)

- Pa, jasno je skoro cijelu deceniju da bh. političari iz sva tri konstitutivna naroda nisu ozbiljni oko približavanja BiH u EU. Da mogu, oni bi uzeli EU i članstvo MAP (Membership Action Plan - NATO) džabe, a ne na račun (usvajanja) reformi. Tako, barem prema sadašnjim poticajima, oni ne mogu brzo potjerati BiH u budućnost.

□ BiH svakako ne bi smjela čekati na Srbiju kad je ulazak u NATO u pitanju, kao što je to tražio Mladen Ivanić...

- NATO je lakši, ali postoje političke poteškoće, uglavnom interne prirode, onako kako je Ivanić spomenuo. Stvarna kočnica za BiH u NATO je Banja Luka, ne Beograd.

□ Zar to ipak nije Moskva? Hoće li se Amerika usprotiviti ruskom stavu oko učlanjenja balkanskih zemalja u NATO?

- Da, ali budimo pošteni - šta ustvari garantira sigurnost (BiH) - EUFOR, ne NATO. Neko se može smijati imajući u vidu njegovo slabo prisustvo, ali NATO ne brani od unutarnjeg konflikta. EUFOR ima mandat da to čini. Zbog toga su britanski naporci da se pojačaju snage

(u BiH) tako važne. SAD i Kanada trebaju pomoći da se rastereti breme s EU oko toga, i to kroz dobrotoljne jedinice, posebno one s helikopterima, EU je molila za tu misiju prije deset godina, ali sada misli da odustane od te slobodno prihvaciene odgovornosti - na licu mesta.

□ Kada će i hoće li ikad Vašington biti spremna na stvarne promjene Dejtonskog sporazuma?

- Ne postoji dostupno kreativno razmišljanje oko dejtonskog modela u Vašingtonu i drugdje. Za Vašington je bolje da se fokusira na napore odozdo i to dvojno - i ustavno i subustavno, koji ciljaju na promjene okvira vladavine. Reklo bi se da sva trajna rješenja moraju biti i prirodna. Ali te soluciјe nikad neće isplivati od političkih elita koje trenutno nemaju interes za promjenu.

□ Prošlogodišnji protesti

□ Odakle uopće ovaj iznenadni interes za Bosnu u EU poslije osam godina istovjetne politike koja se i zasnovala na prihvatanju te "glavne" bosanske političke struje - statusa quo?

- Sve se veže za činje-

nično stanje, čak i prije protesta (2013. i 2014. godine, op. a.) - da međunarodni proces pod vodstvom EU u Bosni nije radio. Onda su protesti potcrtili to da situacija zapravo i nije statična, ali nazaduje i naslijedeno je nestabilna. Njemački vođena EU inicijativa je ciljana da restaurira ili održi krušku stabilnosti kroz kupovinu socijalnog mira, pravdujući to kroz prihvatanje društveno-ekonomskih zabrinutosti izraženih na protestima.

Znači, ona kupuje društveni mir za političke elite. □ Ako političari opet propuste da ispune obećano, hoće li biti novih protesta u BiH?

- Sadržaj koji je vodio do socijalnih protesta je u najmanju ruku snažan sada kao što je bio i prošle godine.

□ Ipak, velike su nade da će britansko-njemačka inicijativa "proraditi" u BiH, jer je EU obećala novih milijardu eura za zapadni Balkan. Zbog čega ste skeptični?

- Pa tih milijardu dolara je uvjetovano i za period od mnogo godina. Kao što sam spomenuo, inicijativa se

odnosi na politiku zatvorenosti. To je (samo) rezervacija mjesta (za EU, ne i ulaznica, op. a.).

□ Je li za ovaj novi EU interes za BiH presudna samo britansko-njemačka inicijativa ili je tu i strah od ruskog utjecaja na štetu EU i NATO-a u regionu?

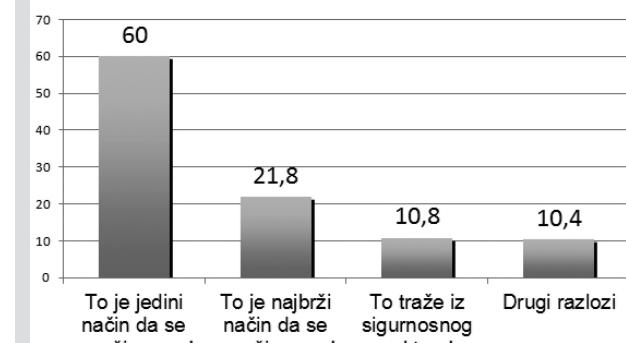
- Naravno, Rusija je faktor u cijelom regionu, kao što smo to moj kolega Bodo Weber i ja napisali. Dodik i Putin su najbliži saveznici u regionu. Znači, to je ambijentalni faktor u okruženju. Ali mislim da je istinski uzrok promjena politike, koja je ustvari više "reset" (novi slogan - slagalica) nego promjena, bila jasna realnost da (EU) prilaz do sada nije radio (donosio rezultate). Međutim, izvučeni su pogrešni zaključci. Uzrok tome nije bio da je "Sejdžić-Finci" bio suviše težak, već radije da EU nije željela primijeniti korisni pritisak i biti dosljedna prema implementaciji. A tu je i širi smisao sistemskih poticaja koji sprečavaju političke elite u BiH da ikad djeluju kao istinski politički partneri, što je način kako se (EU) proširenje uopće događa.

»» CSS Istraživanje (IV)

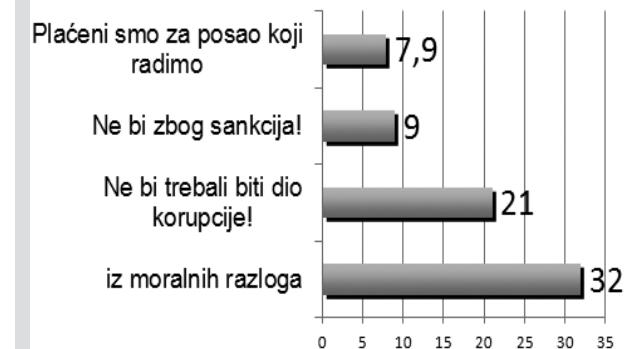
Gradjani BiH i dalje vjeruju u moral i poštenje

Većina ispitanih odgovorila da nije spremna učestvovati u korupciji u sigurnosnom sektoru

Zašto bi učestvovali u korupciji?

Zašto ne bi učestvovali u korupciji?

Rezultati ankete donose više optimizma u procjeni moralnog stanja i vrijednosti našeg društva

Na pitanje bi li bili spremni učestvovati u korupciji u sigurnosnom sektoru ukoliko bi za to imali priliku, većina ispitanih (78,5 posto) građana BiH odgovorila je negativno, dok je jedna petina njih (21,5 posto) iskazala stav da je spremna na takav čin.

Iz odgovora

koji su se od-

nosili na ra-

zloge zbog

kojih bi

nešto više

od jedne

petine ispi-

tanika bilo

spremno

preuzeti rizik

inkriminacije u kri-

vično djelo,

može se za-

ključiti da su građani pri-

lično frustrirani stanjem u

društву, odnosno sektoru

sigurnosti.

O anketi:
Reprezentativni uzorak:
1.500 građana BiH
Metoda:
slučajni izbor "lice u lice"
Vrijeme:
novembar 2014.
- januar 2015.

korupciji, jer to očekuju, odnosno traže osobe uposlene u sektoru sigurnosti.

- Uvid u razloge zašto građani nisu spremni učestvovati u korupciji donosi nam više optimizma u procjeni moralnog stanja i vrijednosti našeg društva - smatra Amra Kovačević, projekt koordinator Centra za sigurnosne studije (CSS).

Od navedenih 78,5 posto građana koji kažu da ne bi uzeli učešće u činu korupcije, njih 32 posto kao razloge navode pitanje moralu, odnosno ističu svoje poštovanje i želju da mirno spavaju, dok je 21 posto ispitanika, također, izričito stavila da ne bi trebali biti dio korupcije. Također, devet posto ispitanika smatra da ne bi uzele učešće u korupciji, jer bi tako mogli otici u zatvor, dok 7,9 posto navodi jednostavan razlog da su pristali da rade svoj posao za predviđenu plaću.

Kao osnovni razlog zašto bi bili spremni za činjenje krivičnog dijela korupcije, njih 60 posto navodi da ne postoji drugi način da se završi neki posao, dok 18,8 posto smatra da je to najbrži, odnosno najefikasniji način da se završe poslovi. Na tom fomu je i naredni razlog za koji se opredijelilo 10,8 posto ispitanika koji smatraju da bi uzeli učešće u

(Istraživanje je proveo Centar za sigurnosne studije u okviru projekta „Mapiranje rizika korupcije u sigurnosnom sektoru“, koji finansira Evropska unija)